

виправдано, хоча очевидно, що така організаційна система не завжди дозволяє працівникам турфірми ефективно виконувати поставлені завдання, але й засвідчує про певний дефіцит професійних туристичних кадрів. Особливо це проявляється у сезонні періоди, коли наплив клієнтів значно зростає [5]. Отже, теперішні функціонуючі організаційні структури є не зовсім ефективними (з точки зору стратегічного планування маркетингової діяльності) і потребують певного удосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду її ефективної побудови. Зокрема, варто виділити декілька найважливіших напрямів її адаптації (див. рис. 2).

Якщо врахувати зазначені шляхи удосконалення організаційної структури управління суб'єктів туристичної діяльності у процесі реалізації маркетингових стратегій, це дозволить не лише правильно та раціонально розподілити обов'язки працівників, але й будуть основою для створення ефективного механізму контролю та мотивації праці кадрів.

Світовий досвід діяльності туристичних фірм показує, що важливою умовою ефективною організації діяльності є насамперед створення відповідного відділу зовнішньоекономічних зв'язків, який і займається поточною маркетинговою діяльністю на цільових ринках. Серед найважливіших функцій, які виконує такий відділ, є також і створення та реалізація маркетингових стратегій і проведення поточної маркетингової діяльності у тих країнах, з якими уже працює суб'єкт туристичного бізнесу. При цьому, за проведення маркетингової діяльності у кожній зарубіжній країні відповідають один або декілька працівників. Зокрема, такого підходу до організації діяльності дотримуються такі провідні міжнародні тур оператори як "TUI" та "Thomas Cook", в організаційних структурах яких функціонує відділ стратегічного управління міжнародною діяльністю. Тому, врахування такого досвіду побудови організаційних структур є цілком необхідним.

Для поліпшення управління діяльністю суб'єктів туристичного бізнесу у процесі реалізації маркетингових стратегій на довгостроковій програмно-цільовій основі важливим є залучення працівників з вищою спеціальною освітою та фахівців маркетологів, для яких потрібно проводити постійні навчання, що сприятиме підвищенню рівня їх кваліфікації та професіоналізму.

Ще одним важливим організаційно-управлінським напрямом підвищення ефективності стратегічного планування є створення дієвої системи мотивації праці кадрів з метою їх заохочення до кращого виконання поставлених завдань. Як засвідчує світова туристична практика, використання у діяльності ефективних механізмів мотивації праці кадрів дозволяє заочно підвищити організаційну ефективність суб'єкта підприємництва в сучасних умовах заострення конкурентної боротьби.

Висновки. Проведені в статті дослідження дають можливість виділити основні заходи вдосконалення організаційної структури управління суб'єктів туристичної діяльності у процесі реалізації маркетингових стратегій. Було визначено, що механізм успішного стратегічного планування маркетингу на туристичному підприємстві є досить складним за своєю побудовою. Тому його ефективне функціонування передбачає необхідність залучення до цієї діяльності багатьох спеціалістів-управлінців та маркетологів, а також використання різноманітних інноваційних підходів.

Література

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект. Пресс, 2002. – 470 с.
2. Близнюк В. П. Міжнародний стратегічний маркетинг в системі управління зовнішньоторгівельною діяльністю підприємства / В. П. Близнюк // Вісник Сумського державного університету. – 2007. – № 2. – С. 130–134.
3. Проблемы разработки маркетинговой стратегии (материалы круглого стола) // Маркетинг и реклама. – 2005. – № 3. – С. 29–35.
4. Дядечко. Економіка туристичного бізнесу : навч. посібник. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 224 с.
5. www.ukrstat.gov.ua.
6. www.tourism.gov.ua.

УДК 336:658

Г. В. КРИВОРУЧКО

Харківський технічний університет будівництва та архітектури

ЛОГІСТИКО-ОРІЄНТОВАНА ПРИРОДА ЗВ'ЯЗКУ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті розглянуто і проілюстровано зв'язок між бухгалтерським обліком та фінансовою логістикою.

In the article connection is considered and illustrated between a record-keeping and financial logistic.

Ключові слова: логістика, фінансові потоки, бухгалтерський облік, фінансова логістика.

Постановка проблеми. Конкурентні умови на економічному ринку потребують від підприємства науково-практичного управління фінансовими потоками з мінімізацією супутніх витрат. Традиційно, центром

акумулювання фінансових ресурсів на підприємстві є бухгалтерський облік. Базою управління фінансовими потоками, їх розподілом займається фінансова логістика. Але досі взаємозв'язок між бухобліком та фінансовою логістикою науково не обґрунтовано, тому цей взаємозв'язок між ними і є предметом вивчення у статті.

Аналіз останніх досліджень, що не цей час питання взаємозв'язку між бухгалтерським обліком та фінансовою логістикою досі не вивчено, але вже робляться спроби в розгляді цього питання, наприклад автори роботи [10, с. 52–54] навели матрицю фінансово-бухгалтерської системи, інтегрованої з логістикою.

Мета дослідження. Проілюструвати генетичний зв'язок між обліком та логістичною концепцією організації фінансових потоків підприємства.

Основні результати дослідження. Одним з напрямків господарської діяльності, що пов'язана із виникаючими потоками підприємства є логістика. В економіці ще досі не існує єдиної думки щодо визначення терміну логістики. Наприклад, в роботі [11, с. 10] припускається, що логістику можливо охарактеризувати як синергетичну діяльність в конкурентній ринковій середі, спрямованої на ефективне управління, планування та забезпечення матеріальних та необхідних інформаційних та грошових потоків. Інший дослідник [5, с. 21] пропонує сприймати логістику як науку о потокових процесах цілеспрямованої людської діяльності. [8, с. 7] стверджує, що логістика це наука про планування, організацію, управління, контролі та регулюванні руху матеріальних та інформаційних потоків в просторі та в часі від їх первісного джерела до кінцевого утримувача. І це далеко не повний перелік визначень існуючих в економіці. Надалі логістику визначатимемо, як науку, дослідження якої направлені на синхронізацію усіх потоків підприємства для досягнення головної мети підприємства.

Одним з видів потоків, які виникають на підприємстві є фінансові потоки. Сутність фінансових потоків та методи управління ними в економіці ще досі розглядаються економістами [3; 4; 6]. З усіх робіт виділяється робота [4, с. 20–22], в якій автор навела можливі варіанти руху потоків в системах в залежності від конкретних схем з'єднання елементів системи. Це дає можливість дослідити існуючі системи потоків, отримати відповідь на питання про знаходження системи в будь-якому зі станів та виявити зловживання пов'язані з порушенням нормативної бази.

Крім того, чіткого визначення терміну “фінансові потоки” також не існує. Як вважає [9, с. 35] можливо виділити два основні підходи до вивчення логістичних фінансових потоків: перший – під фінансовими потоками розуміється будь-яке переміщення фінансових засобів в мікро- або макроекономічному середовищі; другий – під фінансовим потоком розуміється рух фінансових коштів тільки в логістичних системах або між ними.

Загально прийнято, що одним з економічних напрямків, яке направлене на управління фінансовими потоками є менеджмент, а економічний напрямок, який дозволяє організувати та використати для забезпечення ефективного руху товарних (матеріальних), фінансових та інформаційних потоків на всьому шляху проходження (від миті створення до миті припинення існування потоку) є логістика. Управлінням безпосередньо фінансовими потоками займається логістика фінансових потоків (фінансова логістика). В цілому, економічна категорія яка дозволяє об'єднати логістику та менеджмент традиційно має назву логістичний менеджмент.

Вирішення деяких функцій фінансової логістики можливо при застосуванні нормативної бази бухгалтерського обліку.

Згідно Закону України від 16.07.99 р. № 996–XIV “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [1] основною функцією бухгалтерського обліку можливо назвати – забезпечення користувачів для прийняття рішень повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Що стосується функцій фінансової логістики, то в цьому дослідженні притримуватися будемо функцій, які запропоновані в роботі [7, с. 126].

Співставлення функцій фінансової логістики та нормативної бази бухгалтерського обліку дозволить виявити перелік питань спільне вирішення яких дозволить зменшити внутрішні витрати на збір інформації та проведення аналізу. Результати співставлення наведені в таблиці 1.

В першому пункті таблиці 1 відображені питання, вирішення яких можливо в фінансовій логістиці при застосування нормативної бази бухгалтерського обліку: повний доступ до бази бухгалтерської документації дозволить спеціалістам розрахувати динамічні показники для оцінки ефективності вкладень як за якийсь довгостроковий період так і за короткостроковий період (за 1 день); створення умов логістами для своєчасної сплати по відповідним рахункам; разом підготовка та проведення контролю та аудиту за використанням фінансових засобів та інше.

В другому пункті таблиці 1 відображені питання, вирішення яких можливо в фінансовій логістиці при застосування нормативної бази бухгалтерського обліку – формування та регулювання отримання додаткового прибутку з використанням високодохідних фінансових інструментів.

В третьому пункті таблиці 1 відображені питання, вирішення яких можливо в фінансовій логістиці при застосування нормативної бази бухгалтерського обліку: співпраця між відділами дозволить більш ефективніше управляти власним та залученими капіталами, що дозволить збільшити власний капітал.

В четвертому пункті таблиці 1 відображені питання, вирішення яких можливо в фінансовій логістиці при застосування нормативної бази бухгалтерського обліку: створення єдиної системи документування операцій, які відбуваються на підприємстві, що дозволить чітко визначити відповідальність відділів; створення єдиної бази постачальників та покупців між бухгалтерією та відділом логістики.

Співставлення функцій фінансової логістики та нормативної бази бухгалтерського обліку

Функції фінансової логістики	Бухгалтерський облік		Питання, вирішення яких можливо у фінансовій логістиці при застосуванні нормативної бази бухгалтерського обліку
	Нормативна база бухгалтерського обліку [2]	Первинна документація	
1. Фінансове планування, прогнозування, бюджетування та оцінку діяльності підприємства	П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”; П(С)БО 15 “Дохід”; П(С)БО 16 “Витрати”; П(С)БО 29 “Фінансова звітність за сегментами”; П(С)БО 30 “Біологічні активи”; П(С)БО 31 “Фінансові витрати”; П(С)БО 33 “Витрати на розвідку запасів корисних копалин”; Примітки до річної фінансової звітності	Головна книга; журнал-ордери; шахові відомості; Баланс, ф. 1; Звіт про фінансові результати, ф. 2; Звіт про рух грошових коштів, ф. 3; Звіт про власний капітал, ф. 4; Примітки до фінансової звітності та інші	Оцінка ефективності вкладень. Створення алгоритму руху потоків грошових коштів та інше
2. Вивчення фінансового ринку	П(С)БО 13 “Фінансові інструменти”; П(С)БО 21 “Вплив змін валютних курсів”; П(С)БО 24 “Прибуток на акцію”; П(С)БО 34 “Платіж на основі акцій”	Головна книга; журнал-ордери; шахові відомості та інші	Формування та регулювання отримання додаткового прибутку з використанням високодохідних фінансових інструментів
3. Управління фінансовим капіталом та інвестиціями	П(С)БО 2 “Баланс”; П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”; П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”; П(С)БО 5 “Звіт про власний капітал”; П(С)БО 7 “Основні засоби”; П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”; П(С)БО 9 “Запаси”; П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”; П(С)БО 11 “Зобов’язання”; П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”; П(С)БО 13 “Фінансові інструменти”; П(С)БО 14 “Оренда”; П(С)БО 24 “Прибуток на акцію”; П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”; П(С)БО 29 “Фінансова звітність за сегментами”; П(С)БО 30 “Біологічні активи”; П(С)БО 34 “Платіж на основі акцій”; Примітки до річної фінансової звітності	Головна книга; журнал-ордери; шахові відомості; оборотні відомості за рахунками аналітичного обліку; Баланс, ф. 1; Звіт про фінансові результати, ф. 2; Звіт про рух грошових коштів, ф. 3; Звіт про власний капітал, ф. 4; Примітки до фінансової звітності та інші	Управління: – ліквідністю та платоспроможністю; – нерозподіленим прибутком; – позиками та кредитами; – випуском облігацій та векселів; – фінансовим лізингом; – інвестиційними програмами; – інше. Формування та управління ресурсами підприємства
4. Координація оперативного (поточного) управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками	П(С)БО 20 “Консолідована фінансова звітність”; П(С)БО 23 “Розкриття інформації щодо пов’язаних сторін”	Баланс, ф. 1; Звіт про фінансові результати, ф. 2; Звіт про рух грошових коштів”, ф. 3; Звіт про власний капітал, ф. 4; Примітки до фінансової звітності та інші	Створення єдиної доступної внутрішньої системи звітності. Формування системи контролю за змінами в фінансових, матеріальних та інформаційних потоках

Крім того, потрібно відмітити, що в свою чергу для ефективної роботи спеціаліста в області фінансової логістики потрібен повний зв’язок з обліковими даними підприємства, що дозволить забезпечити швидкість в вирішенні деяких питань. Наприклад, отримання повної, своєчасної, динамічної бухгалтерської інформації про дебіторську та кредиторську заборгованість допоможе уникнути підписання договорів з не надійними клієнтами або посприє вирішенню проблеми сплати за кредиторською заборгованістю для збереження іміджу компанії як надійного виробника.

Потрібно відмітити той факт, що кожне підприємство прагне створити єдину, доступну для всіх відділів базу, в якій будуть фіксуватись усі операції, які відбуваються на підприємстві, що дозволить з одного боку

чітко визначити обов'язки та відповідальність кожного з відділів, а з другого – ліквідувати витрати, як в грошовому виміру, так і в часовому при здійсненні співробітниками різних відділів однієї і тієї ж роботи.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. В роботі проілюстровано зв'язок між обліком та логістичною концепцією організації фінансових потоків підприємства, за допомогою співставлення функцій, які вирішає фінансова логістика, та бухгалтерської нормативної бази.

Подальші дослідження будуть направлені на більш поглиблене дослідження взаємозв'язку між бухгалтерською нормативною базою підприємства та фінансовою логістикою, а також на можливість мінімізації витрат при управлінні фінансовими потоками.

Література

1. ЗУ від 16.07.99 р., № 996–XIV “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” <http://www.uazakon.com/document/spart55/inx55939.htm>.
2. П(С)БО <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&PHPSESSID=a6o0nudif75n7q7m00ma01qtr1>.
3. Азаренкова Г. М. Фінансові потоки в системі економічних відносин. Монографія / Г. М. Азаренкова. – Х. : ВД “ІНЖЕК”. – 2006. – С. 328.
4. Алексеева Л. Характер движения финансовых потоков в логистической системе / Л. Алексеева // Прикладная логистика. – 2007. – № 9. – С. 20–22.
5. Бажин И. И. Логистический менеджмент : компакт-учебник / И. И. Бажин. – Харьков : Консум, 2005. – 440 с.
6. Бланк И. А. Управление денежными потоками / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 736 с.
7. Криворучко А. В. О задачах финансовой логистики / А. В. Криворучко // Бизнес информ. – 2009. – № 2(3). – С. 122–127.
8. Логистика : учеб. пособие / Под ред. Б. А. Аникинв. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 327 с.
9. Славнецкова Л. В. Логистизация финансовых потоков машиностроительных предприятий / Л. В. Славнецкова // Прикладная логистика. – 2008. – № 2. – С. 34–36.
10. Тридід О. М., Таньков К. М. Логістичний менеджмент : навч. посібник / О. М. Тридід, К. М. Таньков ; За ред. проф., д-ра екон. наук О. М. Тридіда. – Х. : ВД “ІНЖЕК”, 2005. – 224 с.
11. Чеботаев А. А. Логистика и маркетинг. Маркетологистика / А. А. Чеботаев, Д. А. Чеботаев. – М. : Экономика, 2005. – 247 с.

УДК 001.895

Т. В. КУЗНЄЦОВА, Л. Г. СПАЙЛО

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

У статті розглянуто основні аспекти управління еколого-інноваційним розвитком промислових підприємств. Обґрунтовано доцільність здійснення екологічно спрямованих інноваційних процесів. Визначено суть екологізації інноваційної діяльності як засобу вирішення еколого-економічних проблем та забезпечення сталого розвитку країни.

The article examines the main aspects of environmental management and institutional development of industrial enterprises. The expediency of environmentally designed innovative processes. Essence of ecological innovation as a means of solving environmental and economic issues and sustainable development.

Ключові слова: інноваційний процес, інноваційний розвиток, економічний механізм управління, екологізація, екологічні інновації.

За представленням Всесвітнього економічного форуму та Гарвардського центру міжнародного розвитку, здатність країни досягнути стійкого економічного зростання, у першу чергу, залежить від рівня інноваційних процесів, тобто спроможності стимулювати нові відкриття, розробку власних нових технологій та запозичувати технології, винайдені в інших країнах. За оцінками експертів, внесок науково-технічного прогресу в приріст валового внутрішнього продукту найбільш розвинених країн складає 75–100 % [1]. Стабільність економіки України у подальшому залежатиме від того, чи буде сформовано та запроваджено в країні інноваційну модель її розвитку.

Зважаючи на те, що першим етапом переходу до сталого розвитку є, зокрема, технічне переозброєння нематеріального виробництва та невиробничої сфери і удосконалення організаційних форм управління й враховуючи, що на базі технологічних структурних змін у виробничому процесі вирішуються і економічні, і екологічні проблеми, які набувають пріоритетного значення, тепер має відбуватися освоєння нових форм планування та організаційно-управлінської діяльності [7]. Еколого-економічне управління є однією з таких форм. Воно сприяє вирішенню проблем екологізації підприємництва й виробництва та забезпечує їм переваги у зовнішньому